

# ЗАКОН УКРАЇНИ

## Про поводження з радіоактивними відходами

( Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, N 27, ст.198 )

{ Вводиться в дію Постановою ВР  
N [256/95-ВР](#) від 30.06.95, ВВР, 1995, N 27, ст.199 }

{ Із змінами, внесеними згідно із Законами  
N 1673-III ( [1673-14](#) ) від 20.04.2000, ВВР, 2000, N 30, ст.236  
N 747-IV ( [747-15](#) ) від 15.05.2003, ВВР, 2003, N 29, ст.236  
N 2637-IV ( [2637-15](#) ) від 02.06.2005, ВВР, 2005, N 27, ст.362  
N 515-VI ( [515-17](#) ) від 17.09.2008, ВВР, 2008, N 52, ст.394  
N 516-VI ( [516-17](#) ) від 17.09.2008, ВВР, 2009, N 5, ст. 8  
N 2592-VI ( [2592-17](#) ) від 07.10.2010, ВВР, 2011, N 10, ст.63  
N 2756-VI ( [2756-17](#) ) від 02.12.2010, ВВР, 2011, N 23, ст.160  
N 2856-VI ( [2856-17](#) ) від 23.12.2010, ВВР, 2011, N 29, ст.272 }

{ Щодо втрати чинності Закону N 2592-VI ( [2592-17](#) ) від 07.10.2010  
додатково див. Закон N 763-VII ( [763-18](#) ) від 23.02.2014, ВВР,  
2014, N 12, ст.189 }

{ Із змінами, внесеними згідно із Законами  
N 901-VIII ( [901-19](#) ) від 23.12.2015, ВВР, 2016, N 4, ст.44  
N 1472-VIII ( [1472-19](#) ) від 14.07.2016, ВВР, 2016, N 34, ст.592  
N 1801-VIII ( [1801-19](#) ) від 21.12.2016, ВВР, 2017, N 3, ст.31  
N 2059-VIII ( [2059-19](#) ) від 23.05.2017, ВВР, 2017, N 29, ст.315  
N 2124-VIII ( [2124-19](#) ) від 11.07.2017, ВВР, 2017, N 34, ст.372 }

{ У тексті Закону слова "Державної програми поводження з  
радіоактивними відходами" та "Державної програми по  
поводженню з радіоактивними відходами" замінено  
словами "Загальнодержавної цільової екологічної  
програми поводження з радіоактивними відходами"  
згідно із Законом N 516-VI ( [516-17](#) ) від 17.09.2008 }

Цей Закон спрямований на забезпечення захисту людини та  
навколишнього природного середовища від шкідливого впливу  
радіоактивних відходів на сучасному етапі та в майбутньому.

Закон поширюється на всі види діяльності з радіоактивними  
відходами.

## Р о з д і л І

### ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

#### **Стаття 1.** Основні терміни, поняття та їх визначення

У цьому Законі терміни та поняття вживаються в такому  
значенні:

виробники радіоактивних відходів - юридичні або фізичні  
особи, внаслідок діяльності яких утворюються радіоактивні відходи;  
довгоіснуючі радіоактивні відходи - радіоактивні відходи,  
рівень звільнення яких від контролю органу державного регулювання

ядерної та радіаційної безпеки досягається через 300 років і більше;

захоронення радіоактивних відходів - розміщення радіоактивних відходів в об'єкті, призначеному для поводження з радіоактивними відходами без наміру їх використання;

зберігання радіоактивних відходів - розміщення радіоактивних відходів в об'єкті, в якому забезпечується їх ізоляція від навколишнього природного середовища, фізичний захист і радіаційний моніторинг, а також можливість наступного вилучення, переробки, перевезення та захоронення;

імобілізація радіоактивних відходів - переведення радіоактивних відходів в іншу форму шляхом ствердіння, включення в будь-яку матрицю або закладення в герметичну оболонку;

Державний кадастр сховищ радіоактивних відходів - зведення систематизованих відомостей про об'єкти для зберігання чи захоронення радіоактивних відходів;

кондиціонування радіоактивних відходів - операції щодо підготовки радіоактивних відходів для перевезення, зберігання та захоронення. Кондиціонування може здійснюватися шляхом розміщення радіоактивних відходів у контейнер або їх імобілізації;

короткоіснуючі радіоактивні відходи - радіоактивні відходи, рівень звільнення яких від контролю органу державного регулювання ядерної та радіаційної безпеки досягається раніше ніж через 300 років;

об'єкт, призначений для поводження з радіоактивними відходами, - споруда, приміщення або обладнання, призначене для збирання, перевезення, переробки, зберігання або захоронення радіоактивних відходів, а також ядерна установка в процесі зняття з експлуатації після визнання її установкою для поводження з радіоактивними відходами; ( Абзац десятий статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1673-III ( [1673-14](#) ) від 20.04.2000 )

обробка радіоактивних відходів - операції, призначені для забезпечення безпеки або економії коштів шляхом зміни характеристик радіоактивних відходів;

переробка радіоактивних відходів - будь-яка операція, яка змінює характеристики радіоактивних відходів, зокрема попередня обробка та кондиціонування;

поводження з радіоактивними відходами - всі види діяльності (включаючи діяльність, пов'язану із зняттям з експлуатації), що стосуються оперування, попередньої обробки, обробки, кондиціонування, перевезення, зберігання чи захоронення радіоактивних відходів; ( Абзац тринадцятий статті 1 в редакції Закону N 1673-III ( [1673-14](#) ) від 20.04.2000 )

попередня обробка радіоактивних відходів - дезактивація, збирання, сортування радіоактивних відходів;

радіаційна безпека під час поводження з радіоактивними відходами - неперевищення допустимих меж радіаційного впливу на персонал, населення та навколишнє природне середовище, встановлених нормами, правилами, стандартами з безпеки, а також обмеження міграції радіонуклідів у навколишнє природне середовище;

радіоактивні відходи - матеріальні об'єкти та субстанції, активність радіонуклідів або радіоактивне забруднення яких перевищує межі, встановлені діючими нормами, за умови, що використання цих об'єктів та субстанцій не передбачається;

Державний реєстр радіоактивних відходів - послідовний поточний запис актів спеціальної форми про утворення,

фізико-хімічний склад, обсяги, властивості, а також перевезення, зберігання та захоронення радіоактивних відходів;

рівень звільнення - встановлена органом державного регулювання ядерної та радіаційної безпеки межа активності або радіоактивного забруднення, за якої або нижче якої радіоактивні відходи можуть бути звільнені від контролю органу державного регулювання ядерної та радіаційної безпеки;

спеціалізоване підприємство по поводженню з радіоактивними відходами - підприємство (об'єднання), яке здійснює на основі ліцензії збирання радіоактивних відходів, їх переробку, перевезення, зберігання та (або) захоронення;

сховище радіоактивних відходів - споруда для зберігання або захоронення радіоактивних відходів з обов'язковим забезпеченням інженерних, геологічних, фізичних та інших бар'єрів, що перешкоджають міграції радіонуклідів;

фізичний захист під час поводження з радіоактивними відходами - комплекс організаційних і технічних заходів, спрямованих на недопущення несанкціонованого доступу до радіоактивних відходів та їх використання, на своєчасне виявлення та припинення дій, спрямованих на порушення недоторканності радіоактивних відходів.

**Стаття 2.** Законодавство, що регулює відносини у сфері поводження з радіоактивними відходами

Правовідносини у сфері поводження з радіоактивними відходами регулюються цим Законом, Законом України "Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку" ( [39/95-ВР](#) ), іншими актами законодавства.

**Стаття 3.** Основні принципи державної політики у сфері поводження з радіоактивними відходами

Основними принципами державної політики у сфері поводження з радіоактивними відходами є:

пріоритет захисту життя та здоров'я персоналу, населення та навколишнього природного середовища від впливу радіоактивних відходів згідно з державними нормами радіаційної безпеки;

розмежування функцій державного контролю та управління у сфері поводження з радіоактивними відходами;

реалізація державної політики у сфері поводження з радіоактивними відходами шляхом розробки та виконання довгострокової загальнодержавної цільової екологічної програми поводження з радіоактивними відходами;

{ Абзац п'ятий статті 3 виключено на підставі Закону N 516-VI ( [516-17](#) ) від 17.09.2008 }

забезпечення мінімального рівня утворення радіоактивних відходів, якого можна досягти на практиці; ( Статтю 3 доповнено абзацом шостим згідно із Законом N 1673-III ( [1673-14](#) ) від 20.04.2000 )

недопущення неконтрольованого накопичення радіоактивних відходів;

забезпечення державного нагляду за поводженням з радіоактивними відходами;

прийняття рішень щодо розміщення нових сховищ радіоактивних відходів з участю громадян, їх об'єднань, а також місцевих органів державної виконавчої влади і органів місцевого самоврядування;

гарантування надійної ізоляції радіоактивних відходів від навколишнього природного середовища при обґрунтуванні безпеки сховищ радіоактивних відходів;

зберігання радіоактивних відходів у виробників відходів обмежений час з наступною передачею спеціалізованим підприємствам по поводженню з радіоактивними відходами;

відповідальність виробників радіоактивних відходів за безпеку під час поводження з радіоактивними відходами до передачі їх спеціалізованим підприємствам по поводженню з радіоактивними відходами;

заборона проведення робіт по захороненню радіоактивних відходів юридичним і фізичним особам, внаслідок діяльності яких утворюються радіоактивні відходи та які поставляють і використовують радіоактивні речовини, ядерні установки;

міжнародне співробітництво у сфері поводження з радіоактивними відходами;

активна науково-дослідницька діяльність у сфері поводження з радіоактивними відходами.

#### **Стаття 4.** Фінансове забезпечення діяльності у сфері поводження з радіоактивними відходами

Видатки на фінансове забезпечення діяльності у сфері поводження з радіоактивними відходами щороку передбачаються у Державному бюджеті України.

У складі спеціального фонду Державного бюджету України створюється Державний фонд поводження з радіоактивними відходами (далі - Фонд).

Дохідна частина Фонду формується за рахунок коштів, які надходять від екологічного податку, що справляється за утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені) та/або тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад установлені особливими умовами ліцензії строк, а також інших надходжень, не заборонених законодавством.

Кошти Фонду спрямовуються на реалізацію бюджетних програм, у межах яких виконуються роботи та здійснюються заходи з проектування, будівництва, введення в експлуатацію, експлуатації, зняття з експлуатації або закриття об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, які передані ліцензіатами у власність держави, включаючи сховища для довготривалого зберігання чи захоронення радіоактивних відходів, які утворилися після переробки відпрацьованого ядерного палива українських атомних електростанцій, та здійснюються інші заходи, пов'язані з поводженням з радіоактивними відходами, які передані ліцензіатами у власність держави. Спрямування коштів Фонду на реалізацію таких бюджетних програм здійснюється за поданням Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи і погодженням Комітету Верховної Ради України з питань бюджету.

Ставки та порядок обчислення екологічного податку, що справляється за утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені) та/або тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад визначений особливими умовами ліцензії строк, встановлюються Податковим кодексом України ( [2755-17](#) ). Порядок використання коштів Фонду встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Головним розпорядником коштів Фонду є центральний орган виконавчої влади, що здійснює державне управління у сфері поводження з радіоактивними відходами.

Держава в установленому Кабінетом Міністрів України порядку надає суб'єктам діяльності у сфері використання ядерної енергії, які сплачують екологічний податок, що справляється за утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені) та/або тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад установлений особливими умовами ліцензії строк, гарантії щодо прийняття без додаткової оплати на зберігання чи захоронення всього обсягу радіоактивних відходів, утворених під час провадження діяльності таких суб'єктів.

{ Стаття 4 в редакції Закону N 515-VI ( [515-17](#) ) від 17.09.2008; із змінами, внесеними згідно із Законами N 2756-VI ( [2756-17](#) ) від 02.12.2010, N 2856-VI ( [2856-17](#) ) від 23.12.2010; в редакції Закону N 2124-VIII ( [2124-19](#) ) від 11.07.2017 }

## Р о з д і л І І

### КОМПЕТЕНЦІЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З РАДІОАКТИВНИМИ ВІДХОДАМИ

**Стаття 5.** Компетенція Верховної Ради України у сфері поводження з радіоактивними відходами

До виключної компетенції Верховної Ради України у сфері поводження з радіоактивними відходами належить:

визначення основ державної політики у сфері поводження з радіоактивними відходами;

визначення правових основ регулювання відносин у сфері поводження з радіоактивними відходами;

встановлення правового режиму територій навколо підприємств по переробці радіоактивних відходів та статусу громадян, які проживають на них;

прийняття рішень щодо розміщення, проектування, будівництва сховищ для захоронення довгоіснуючих радіоактивних відходів.

**Стаття 6.** Компетенція Кабінету Міністрів України у сфері поводження з радіоактивними відходами

До компетенції Кабінету Міністрів України у сфері поводження з радіоактивними відходами належить:

забезпечення реалізації державної політики у сфері поводження з радіоактивними відходами;

{ Абзац третій статті 6 виключено на підставі Закону N 2592-VI ( [2592-17](#) ) від 07.10.2010 }

забезпечення розробки і реалізації державних програм у сфері поводження з радіоактивними відходами;

прийняття рішень щодо розміщення, проектування, будівництва, експлуатації та зняття з експлуатації об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, та закриття сховищ для захоронення, крім тих, які визначає Верховна Рада України; ( Абзац п'ятий статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1673-III ( [1673-14](#) ) від 20.04.2000 )

визначення порядку переміщення радіоактивних відходів через державний кордон;

встановлення розміру відрахувань коштів до Державного фонду поводження з радіоактивними відходами та порядку їх використання; { Абзац сьомий частини першої статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом N 515-VI ( [515-17](#) ) від 17.09.2008 }

визначення порядку розробки та затвердження норм, правил і стандартів щодо поводження з радіоактивними відходами;

здійснення міжнародного співробітництва у сфері поводження з радіоактивними відходами.

**Стаття 7.** Компетенція Автономної Республіки Крим у сфері поводження з радіоактивними відходами

До відання Автономної Республіки Крим у сфері поводження з радіоактивними відходами належить:

участь у формуванні та здійсненні державної політики України у сфері поводження з радіоактивними відходами з питань, що стосуються інтересів Автономної Республіки Крим;

здійснення державного управління і державного регулювання під час поводження з радіоактивними відходами згідно з законодавством України та законодавством Автономної Республіки Крим.

**Стаття 8.** Повноваження місцевих органів державної виконавчої влади і органів місцевого самоврядування у сфері поводження з радіоактивними відходами

Місцеві органи державної виконавчої влади і органи місцевого самоврядування у сфері поводження з радіоактивними відходами в межах своєї компетенції:

погоджують питання розміщення на своїй території об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, виходячи з інтересів громадян, які проживають на цій території, та соціально-економічного розвитку територій у порядку, визначеному законом; { Абзац другий статті 8 в редакції Закону N 2637-IV ( [2637-15](#) ) від 02.06.2005 }

беруть участь в оцінці впливу на довкілля проектів розміщення, будівництва і зняття з експлуатації об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, та закриття сховищ для захоронення, розташованих на їх територіях; { Абзац третьої статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1673-III ( [1673-14](#) ) від 20.04.2000, N 2059-VIII ( [2059-19](#) ) від 23.05.2017 }

укладають угоди із спеціалізованими підприємствами по поводженню з радіоактивними відходами про співробітництво та взаємовідносини з питань, що стосуються об'єкта, призначеного для поводження з радіоактивними відходами, всієї технічної та господарської діяльності, спільного розгляду проектів для усунення розбіжностей на будь-якому етапі проектування, вибору майданчика для будівництва, експлуатації, зняття з експлуатації чи закриття такого об'єкта на підпорядкованій їм території; { Абзац четвертий статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1673-III ( [1673-14](#) ) від 20.04.2000 }

організують громадські слухання з питань захисту проектів щодо розміщення, будівництва, зняття з експлуатації об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, та закриття сховищ для захоронення; { Абзац п'ятий статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1673-III ( [1673-14](#) ) від 20.04.2000 }

організують, у разі необхідності, радіологічне обстеження територій навколо місць розташування об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами;

забезпечують інформування населення про радіаційну обстановку;

здійснюють контроль за радіаційним станом відповідних територій після зняття з експлуатації об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, або закриття сховищ для захоронення; { Абзац восьмий статті 8 в редакції Закону N 1673-III ( [1673-14](#) ) від 20.04.2000 }

здійснюють контроль за забезпеченням безпеки населення та охороною навколишнього природного середовища на своїй території, за готовністю підприємств, установ, організацій та громадян до дій на випадок радіаційної аварії;

беруть участь у ліквідації наслідків радіаційних аварій;

забезпечують готовність до евакуації населення і у разі необхідності здійснюють її.

Стосовно зони відчуження та зони безумовного (обов'язкового) відселення території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, повноваження, визначені частиною першою цієї статті, здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері управління зоною відчуження та зоною безумовного (обов'язкового) відселення.

{ Стаття 8 доповнено частиною другою згідно із Законом N 1472-VIII ( [1472-19](#) ) від 14.07.2016 }

### Р о з д і л III

#### **ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ БЕЗПЕКИ У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З РАДІОАКТИВНИМИ ВІДХОДАМИ**

**Стаття 9.** Державне регулювання безпеки у сфері поводження з радіоактивними відходами

Державному регулюванню безпеки у сфері поводження з радіоактивними відходами підлягають такі види діяльності:

ведення державного обліку радіоактивних відходів, Державного кадастру сховищ радіоактивних відходів, місць їх захоронення, а також місць їх тимчасового зберігання;

проектно-пошукові роботи по вибору майданчиків для розміщення об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами;

проекткування об'єктів та транспортних засобів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, їх випробування, виготовлення або будівництво; ( Абзац четвертий частини першої статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1673-III ( [1673-14](#) ) від 20.04.2000 )

введення в експлуатацію, експлуатація, зняття з експлуатації об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, закриття сховищ для захоронення та проведення регламентних робіт по забезпеченню безпеки на сховищах для захоронення після їх закриття; ( Абзац п'ятий частини першої статті 9 в редакції Закону N 1673-III ( [1673-14](#) ) від 20.04.2000 )

перевезення та складування радіоактивних відходів.

Державне регулювання безпеки під час поводження з радіоактивними відходами здійснюють:

Міністерство охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України;

Міністерство охорони здоров'я України;

Міністерство внутрішніх справ України;

інші органи державної виконавчої влади згідно з законодавством.

На здійснення діяльності у сфері поводження з радіоактивними відходами видаються дозволи (ліцензії) в порядку, встановленому законодавством.

#### **Р о з д і л І V**

##### **ОРГАНИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З РАДІОАКТИВНИМИ ВІДХОДАМИ**

**Стаття 10.** Органи державного управління у сфері поводження з радіоактивними відходами

Державне управління у сфері поводження з радіоактивними відходами здійснюється міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, визначеними Президентом України.

{ Частина перша статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2592-VI ( [2592-17](#) ) від 07.10.2010 }

Державне управління у сфері використання ядерної енергії та державне управління у сфері поводження з радіоактивними відходами здійснюється за принципом розмежування цих сфер діяльності.

На орган державної виконавчої влади у сфері поводження з радіоактивними відходами покладаються такі функції:

розробка та реалізація єдиної технічної політики у сфері поводження з радіоактивними відходами в Україні;

реалізація Загальнодержавної цільової екологічної програми поводження з радіоактивними відходами;

координація робіт по збиранню, переробці, перевезенню, зберіганню та захороненню радіоактивних відходів промисловості, ядерної енергетики, медицини, науково-дослідних установ та радіоактивних відходів, що утворюються під час проведення робіт по ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи;

організація діяльності спеціалізованих підприємств по поводженню з радіоактивними відходами;

створення та забезпечення функціонування державної системи обліку радіоактивних відходів;

координація робіт по будівництву, експлуатації, реконструкції, зняттю з експлуатації об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, та закриттю сховищ для захоронення; ( Абзац сьомий частини третьої статті 10 в редакції Закону N 1673-III ( [1673-14](#) ) від 20.04.2000 )

координація робіт по створенню нових сховищ радіоактивних відходів та відпрацьованого ядерного палива;

координація науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт у сфері поводження з радіоактивними відходами;

розробка порядку створення та використання коштів Державного фонду поводження з радіоактивними відходами; { Абзац десятий частини третьої статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом N 515-VI ( [515-17](#) ) від 17.09.2008 }

організація діяльності щодо визначення, створення та підтримки безперервного функціонування системи фізичного захисту радіоактивних відходів, а також контроль за її забезпеченням під час збирання, переробки, перевезення, зберігання та захоронення.

( Частину третю статті 10 доповнено абзацом згідно із Законом N 747-IV ( [747-15](#) ) від 15.05.2003 )

Орган державної виконавчої влади у сфері використання ядерної енергії несе відповідальність за організацію поводження з радіоактивними відходами (збирання, переробку, перевезення, зберігання в межах технологічного циклу) до моменту передачі відходів спеціалізованим підприємствам по поводженню з радіоактивними відходами.

Права, обов'язки та відповідальність зазначених органів державного управління визначаються законодавством.

## **Р о з д і л V**

### **ОБОВ'ЯЗКИ ЮРИДИЧНИХ ТА ФІЗИЧНИХ ОСІБ ПІД ЧАС ПОВОДЖЕННЯ З РАДІОАКТИВНИМИ ВІДХОДАМИ**

#### **Стаття 11.** Обов'язки юридичних та фізичних осіб під час поводження з радіоактивними відходами

Право на поводження з радіоактивними відходами мають юридичні та фізичні особи, які мають виданий у встановленому порядку дозвіл органу державного регулювання ядерної та радіаційної безпеки на здійснення відповідного виду діяльності (ліцензіати).

Ліцензіати, які виконують роботи на будь-якому етапі поводження з радіоактивними відходами, зобов'язані:

забезпечувати безпеку під час проектування, вибору майданчика, будівництва, експлуатації та зняття з експлуатації споруд та обладнання, призначених для поводження з радіоактивними відходами;

своєчасно здійснювати переоцінку безпеки діючих об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, з тим, щоб у разі необхідності були виконані всі практично доступні вдосконалення з метою підвищення безпеки таких об'єктів; ( Частину другу статті 11 доповнено абзацом третім згідно із Законом N 1673-III ( [1673-14](#) ) від 20.04.2000 )

забезпечувати розробку та реалізацію програм якості щодо безпеки поводження з радіоактивними відходами; ( Частину другу статті 11 доповнено абзацом четвертим згідно із Законом N 1673-III ( [1673-14](#) ) від 20.04.2000 )

вести власний облік радіоактивних відходів;  
забезпечувати фізичний захист радіоактивних відходів;  
забезпечувати радіаційний моніторинг місць зберігання або захоронення радіоактивних відходів;

своєчасно інформувати органи державної виконавчої влади і органи місцевого самоврядування про порушення в роботі об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами;

вживати заходів щодо ліквідації радіаційних аварій та їх наслідків;

бути спроможними відшкодувати збитки від радіаційних аварій під час поводження з радіоактивними відходами за рахунок власних коштів або коштів страхових організацій.

**Стаття 12.** Взаємовідносини спеціалізованих підприємств з виробниками радіоактивних відходів

Захоронення радіоактивних відходів здійснюють лише спеціалізовані підприємства по поводженню з радіоактивними відходами за наявності відповідної ліцензії, виданої у встановленому законодавством порядку.

Виробники радіоактивних відходів передають їх спеціалізованим підприємствам по поводженню з радіоактивними відходами відповідно до затверджених норм, правил і стандартів.

Радіоактивні відходи переходять у власність держави з часу підписання документа про передачу радіоактивних відходів від ліцензіата, в результаті діяльності якого вони утворилися.

До передачі радіоактивних відходів у власність держави ліцензіат, внаслідок діяльності якого утворюються радіоактивні відходи, несе відповідальність за радіаційний захист та безпеку під час поводження з радіоактивними відходами.

Попередня обробка та обробка радіоактивних відходів може здійснюватись ліцензіатом на підприємствах та в установах, де вони утворюються.

{ Частину шосту статті 12 виключено на підставі Закону N 1673-III ( [1673-14](#) ) від 20.04.2000 }

Взаємовідносини між підприємствами, на яких утворюються радіоактивні відходи, і спеціалізованими підприємствами по поводженню з радіоактивними відходами будуються на договірних засадах відповідно до законодавства.

**Стаття 13.** Взаємовідносини спеціалізованих підприємств по поводженню з радіоактивними відходами з місцевими органами державної виконавчої влади і органами місцевого самоврядування

Спеціалізовані підприємства по поводженню з радіоактивними відходами зобов'язані забезпечувати виконання заходів, спрямованих на підвищення безпеки персоналу, населення, охорону навколишнього природного середовища на підпорядкованих їм об'єктах, призначених для поводження з радіоактивними відходами.

Спеціалізовані підприємства по поводженню з радіоактивними відходами укладають з місцевими органами державної виконавчої влади та органами місцевого самоврядування відповідні угоди.

Угоди укладаються протягом шести місяців з часу затвердження вибору майданчика для розміщення нових сховищ радіоактивних відходів.

Усунення розбіжностей на будь-якому етапі проектування, будівництва, експлуатації, зняття з експлуатації або закриття об'єкта здійснюється у встановленому законодавством порядку. ( Частина четверта статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1673-III ( [1673-14](#) ) від 20.04.2000 )

## Р о з д і л VI

### ДЕРЖАВНИЙ ОБЛІК РАДІОАКТИВНИХ ВІДХОДІВ

**Стаття 14.** Державний облік радіоактивних відходів

Державний облік радіоактивних відходів ведеться з метою уникнення неконтрольованого накопичення радіоактивних відходів та забезпечення оперативного контролю за місцезнаходженням і переміщенням радіоактивних відходів, умовами їх зберігання та захоронення.

Державний облік радіоактивних відходів включає:

ведення Державного реєстру радіоактивних відходів;

ведення Державного кадастру сховищ радіоактивних відходів та переліку місць тимчасового зберігання радіоактивних відходів.

Для забезпечення постійного поновлення та своєчасного внесення змін до Державного реєстру радіоактивних відходів та Державного кадастру сховищ радіоактивних відходів здійснюються регулярні державні інвентаризації радіоактивних відходів і сховищ радіоактивних відходів, включаючи сховища для зберігання радіоактивних відходів на території виробників цих відходів.

Порядок обліку радіоактивних відходів, зокрема порядок проведення державних інвентаризацій, встановлюється органом державного регулювання ядерної та радіаційної безпеки, який

здійснює також нагляд за їх виконанням.

Організація проведення державних інвентаризацій покладається на орган державної виконавчої влади у сфері поводження з радіоактивними відходами.

**Стаття 15.** Державний реєстр радіоактивних відходів

Створення та організація ведення Державного реєстру радіоактивних відходів покладається на орган державного управління у сфері поводження з радіоактивними відходами.

Положення про Державний реєстр радіоактивних відходів ( [480-96-п](#) ) затверджується Кабінетом Міністрів України.

**Стаття 16.** Державний кадастр сховищ радіоактивних відходів

Державний кадастр сховищ радіоактивних відходів повинен містити систематизований банк даних щодо місцезнаходження, кількісних та якісних характеристик, умов зберігання або захоронення радіоактивних відходів, систем контролю та моніторингу.

Створення і організація ведення Державного кадастру сховищ радіоактивних відходів покладається на орган державного управління у сфері поводження з радіоактивними відходами.

Державний кадастр сховищ радіоактивних відходів підлягає безстроковому зберіганню.

Положення про Державний кадастр сховищ радіоактивних відходів ( [480-96-п](#) ) затверджується Кабінетом Міністрів України.

## **Р о з д і л VII**

### **ПОРЯДОК ПОВОДЖЕННЯ З РАДІОАКТИВНИМИ ВІДХОДАМИ**

**Стаття 17.** Зберігання та захоронення радіоактивних відходів

Зберігання та захоронення радіоактивних відходів дозволяється тільки у спеціально призначених для цього сховищах радіоактивних відходів.

Під час зберігання або захоронення радіоактивних відходів забезпечується надійність їх ізоляції від навколишнього природного середовища системою природних та штучних бар'єрів.

Радіаційна безпека сховищ радіоактивних відходів у звичайних умовах забезпечується дотриманням норм, правил і стандартів з ядерної та радіаційної безпеки.

Радіаційна безпека сховищ радіоактивних відходів при екстремальних природних явищах (землетруси, повені, урагани тощо) чи аварійних ситуаціях забезпечується науково обґрунтованими проектними рішеннями щодо можливих сценаріїв подій, якими буде доведено неперевищення меж, встановлених нормами, правилами і

стандартами ядерної та радіаційної безпеки.

Довгоіснуючі радіоактивні відходи підлягають захороненню лише в твердому стані, у стабільних геологічних формаціях, з обов'язковим переведенням їх у вибухо-, пожежо-, ядернобезпечну форму, що гарантує локалізацію відходів у межах гірничого відводу надр.

Кількість радіонуклідів, що підлягають захороненню, регламентується нормами, правилами і стандартами з ядерної та радіаційної безпеки.

Захоронення короткоіснуючих радіоактивних відходів в твердому стані може здійснюватись у приповерхневих і наземних сховищах радіоактивних відходів.

Відпрацьоване ядерне паливо, що не підлягає переробці, після відповідної витримки зберігається у спеціальних сховищах відпрацьованого ядерного палива, забезпечених багатобар'єрною системою ізоляції і захисту та обладнаних технічними засобами вилучення палива із цього сховища.

Протягом усього часу зберігання або захоронення радіоактивних відходів регулярно здійснюється контроль за їх станом, радіаційною обстановкою у сховищах радіоактивних відходів та навколишньому природному середовищі.

**Стаття 18.** Забезпечення фізичного захисту під час поводження з радіоактивними відходами

Забезпечення фізичного захисту під час поводження з радіоактивними відходами передбачає єдину систему планування, координації та контролю за комплексом організаційних та технічних заходів, спрямованих на запобігання несанкціонованому проникненню до сховищ, доступу до радіоактивних відходів та їх використання, на своєчасне виявлення та припинення будь-яких посягань на цілісність і недоторканність споруд.

Забороняється діяльність, пов'язана з поводженням з радіоактивними відходами, якщо не вжито заходів щодо забезпечення фізичного захисту.

Порядок організації фізичного захисту під час поводження з радіоактивними відходами визначається законодавством.

Обов'язки щодо забезпечення фізичного захисту під час поводження з радіоактивними відходами покладаються на ліцензіатів.

**Стаття 19.** Перевезення радіоактивних відходів

Перевезення радіоактивних відходів можуть здійснювати юридичні або фізичні особи, які мають відповідні ліцензії, видані у встановленому законодавством порядку.

Перевезення радіоактивних відходів здійснюється у транспортних пакувальних комплектах відповідно до затверджених норм, правил і стандартів щодо перевезення радіоактивних відходів,

якими передбачаються:

порядок їх перевезення;

права та обов'язки вантажовідправника, перевізника та отримувача;

заходи безпеки;

вимоги до упаковки та транспортних засобів;

заходи на випадок дорожньо-транспортних подій під час перевезення радіоактивних відходів;

запобігання та заходи щодо ліквідації наслідків можливих радіаційних аварій;

заходи фізичного захисту. { Частина другу статті 19 доповнено абзацом згідно із Законом N 747-IV ( [747-15](#) ) від 15.05.2003 }

Національна поліція розробляє комплексну систему заходів щодо попередження дорожньо-транспортних подій під час перевезення радіоактивних відходів.

{ Частина третя статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом N 901-VIII ( [901-19](#) ) від 23.12.2015 }

Умови та режим перевезення радіоактивних відходів повітряним, залізничним, водним або автомобільним транспортом погоджуються з відповідними підрозділами Національної поліції.

{ Частина четверта статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом N 901-VIII ( [901-19](#) ) від 23.12.2015 }

У разі виникнення радіаційної аварії внаслідок дорожньо-транспортної події під час перевезення радіоактивних відходів відповідальність за її ліквідацію, а також захист персоналу, населення, навколишнього природного середовища та матеріальних цінностей покладається на вантажовідправника, якщо інше не передбачено угодою про перевезення.

#### **Стаття 20.** Експлуатація сховищ радіоактивних відходів

Експлуатація сховищ радіоактивних відходів дозволяється після отримання ліцензії на право поводження з радіоактивними відходами.

Експлуатація сховищ радіоактивних відходів здійснюється відповідно до норм, правил і стандартів з ядерної та радіаційної безпеки із забезпеченням радіаційного моніторингу за станом сховищ радіоактивних відходів.

Контроль за станом навколишнього природного середовища в районах розташування сховищ радіоактивних відходів здійснюється за рахунок ліцензіата сховищ радіоактивних відходів.

Своєчасне інформування місцевих органів державної виконавчої влади і органів місцевого самоврядування про порушення під час експлуатації сховищ радіоактивних відходів покладається на

ліцензіатів.

Ліцензіати забезпечують виконання заходів, спрямованих на ефективне використання діючих сховищ радіоактивних відходів.

Особливий режим на території сховища радіоактивних відходів та в санітарно-захисній зоні регулюється відповідно до законодавства.

**Стаття 21.** Закриття (консервація) сховищ радіоактивних відходів

Закриття (консервація) сховищ радіоактивних відходів здійснюється за рішенням органу державного управління у сфері поводження з радіоактивними відходами, погодженим з органом державного регулювання ядерної та радіаційної безпеки.

Припинення приймання радіоактивних відходів та консервація сховища радіоактивних відходів проводяться згідно з проектом закриття (консервації) сховищ радіоактивних відходів та нормами, правилами і стандартами радіаційної безпеки.

Після закриття (консервації) сховища радіоактивних відходів забезпечується зниження можливості несанкціонованого доступу до законсервованого сховища.

Для запобігання несанкціонованому заселенню територій, проведенню робіт, що можуть призвести до руйнування захисних бар'єрів, необхідно передбачати сукупність заходів щодо:

розміщення інформації та обмежень на картах, які зберігаються у відповідних органах державної виконавчої влади та органі державного управління у сфері поводження з радіоактивними відходами;

встановлення попереджувальних знаків з відповідними написами тощо.

Відповідальність за збереження документації, яка характеризує об'єкт, попереджувальних знаків, огорож тощо покладається на орган державного управління у сфері поводження з радіоактивними відходами і місцевий орган державної виконавчої влади.

Особливий режим на території сховищ радіоактивних відходів у санітарно-захисній зоні після їх закриття регулюється законодавством.

## **Р о з д і л V I I I**

### **ПОРЯДОК РОЗМІЩЕННЯ, ПРОЕКТУВАННЯ, БУДІВНИЦТВА ТА ВВЕДЕННЯ В ЕКСПЛУАТАЦІЮ ОБ'ЄКТІВ, ПРИЗНАЧЕНИХ ДЛЯ ПОВОДЖЕННЯ З РАДІОАКТИВНИМИ ВІДХОДАМИ**

{ Назва розділу VIII в редакції Закону N 1673-III ( [1673-14](#) ) від 20.04.2000 }

**Стаття 22.** Порядок прийняття рішення про проведення проектно-пошукових робіт для розміщення

об'єктів, призначених для поводження з  
радіоактивними відходами  
{ Назва статті 22 в редакції Закону N 1673-III ( [1673-14](#) ) від  
20.04.2000 }

Рішення про будівництво об'єкта, призначеного для поводження з радіоактивними відходами, відповідно до компетенції приймають Верховна Рада України або Кабінет Міністрів України.

Про прийняття рішення про будівництво сховища радіоактивних відходів або об'єкта, призначеного для поводження з радіоактивними відходами, а також про початок проектно-пошукових робіт на запланованому майданчику спеціалізоване підприємство по поводженню з радіоактивними відходами повідомляє місцеві органи державної виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, на території яких планується будівництво.

Пропозиції щодо майданчика, які подаються спеціалізованим підприємством по поводженню з радіоактивними відходами, розглядаються за наявності:

необхідної інформації про споруджуваний об'єкт та про заходи, спрямовані на обмеження негативного впливу цього об'єкта на здоров'я населення і стан навколишнього природного середовища;

результатів оцінки впливу на довкілля; { Абзац третьої частини третьої статті 22 в редакції Закону N 2059-VIII ( [2059-19](#) ) від 23.05.2017 }

висновків державної експертизи з ядерної та радіаційної безпеки.

Результати оцінки впливу на довкілля та висновки експертизи мають бути доступними для громадськості. { Частина четверта статті 22 в редакції Закону N 2059-VIII ( [2059-19](#) ) від 23.05.2017 }

Якщо майданчик визнається непридатним для спорудження сховища радіоактивних відходів або об'єкта, призначеного для поводження з радіоактивними відходами, ліцензіат повинен провести роботи по рекультивациі території та усуненню всіх екологічно шкідливих наслідків, які зумовлені проведенням проектно-пошукових робіт.

**Стаття 23.** Порядок затвердження рішення по вибору майданчика для будівництва сховища або об'єкта, призначеного для поводження з радіоактивними відходами

Орган державного управління у сфері поводження з радіоактивними відходами у встановленому законодавством порядку подає на розгляд Верховної Ради або Кабінету Міністрів України пропозиції щодо затвердження майданчика та отримання дозволу на будівництво сховища радіоактивних відходів або об'єкта, призначеного для поводження з радіоактивними відходами, і повідомляє про це відповідний місцевий орган державної виконавчої влади і орган місцевого самоврядування.

На розгляд подаються:

технічні характеристики сховища радіоактивних відходів або об'єкта, призначеного для поводження з радіоактивними відходами;

обґрунтування необхідності спорудження об'єкта, призначеного для поводження з радіоактивними відходами, і не менше трьох варіантів щодо майданчиків для його розміщення;

аналіз даних, які отримані під час проведення проектно-пошукових робіт, стосовно безпеки майданчика;

характеристика навколишнього природного середовища в районі розташування об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, та сховищ радіоактивних відходів;

висновок про вплив цих об'єктів та сховищ на людину та навколишнє природне середовище;

зауваження та висновки Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки, Міністерства охорони здоров'я України, Державного комітету України по геології і використанню надр, Державного комітету України по гідрометеорології;

пропозиції та зауваження відповідних місцевих органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Рішення про вибір майданчика для спорудження сховища радіоактивних відходів чи об'єкта, призначеного для поводження з радіоактивними відходами, приймає Верховна Рада України або Кабінет Міністрів України відповідно до їх компетенції.

**Стаття 24.** Проектування, будівництво та введення в експлуатацію сховищ радіоактивних відходів або об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами

Проектування сховищ радіоактивних відходів або об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, здійснюється відповідно до діючих норм, правил і стандартів з використанням технологій, які були підтверджені досвідом, випробуваннями чи аналізом. ( Частина перша статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1673-III ( [1673-14](#) ) від 20.04.2000 )

Проект сховища радіоактивних відходів обов'язково повинен містити дві оцінки безпеки:

під час експлуатації сховища;

після закриття сховища.

Оцінка безпеки включає в себе аналіз сценаріїв розвитку можливих надзвичайних ситуацій, їх наслідків та порівняння результатів з критеріями безпеки. У разі позитивного висновку з оцінки впливу на довкілля та висновку державних експертів на проект у встановленому законодавством порядку видається ліцензія на будівництво.

{ Частина третя статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2059-VIII ( [2059-19](#) ) від 23.05.2017 }

Введення в експлуатацію сховища радіоактивних відходів або об'єкта, призначеного для поводження з радіоактивними відходами,

проводиться при наявності ліцензії на експлуатацію, виданої у встановленому законодавством порядку.

## **Р о з д і л ІХ**

### **ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ТЕРИТОРІЙ, ВІДВЕДЕНИХ ПІД СХОВИЩА РАДІОАКТИВНИХ ВІДХОДІВ ТА ОБ'ЄКТИ, ПРИЗНАЧЕНІ ДЛЯ ПОВОДЖЕННЯ З РАДІОАКТИВНИМИ ВІДХОДАМИ**

**Стаття 25.** Надання земельних ділянок під сховища радіоактивних відходів та об'єкти, призначені для поводження з радіоактивними відходами

Земельні ділянки, відведені під сховища радіоактивних відходів, або об'єкти, призначені для поводження з радіоактивними відходами, надаються на весь визначений проектом період експлуатації та консервації згідно з земельним законодавством.

**Стаття 26.** Види діяльності, заборонені на територіях, відведених під сховища радіоактивних відходів, та об'єкти, призначені для поводження з радіоактивними відходами

Земельні ділянки, відведені під сховища радіоактивних відходів, виводяться з господарського обороту і відмежовуються від суміжних територій санітарно-захисними зонами.

У межах санітарно-захисних зон забороняється:

- проживання населення;
- здійснення всіх видів водокористування, лісокористування та користування надрами, за винятком зумовлених затвердженими проектами;
- проведення наукових досліджень без спеціальних дозволів;
- здійснення без спеціального дозволу сільськогосподарської, лісгосподарської та іншої виробничої діяльності, спрямованої на одержання товарної продукції, а також будівництво об'єктів соціального та громадського призначення;
- будь-яка інша діяльність, яка не забезпечує режим радіаційної безпеки.

## **Р о з д і л Х**

### **СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З РАДІОАКТИВНИМИ ВІДХОДАМИ**

**Стаття 27.** Соціальні гарантії для громадян, які проживають або працюють у районі розташування сховищ радіоактивних відходів та об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами

Громадянам, які проживають або працюють у районі розташування сховищ радіоактивних відходів та об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, гарантується право на компенсацію за шкоду, заподіяну цими сховищами та об'єктами.

Питання про вид, обсяги та порядок надання таких компенсацій у кожному конкретному випадку вирішується Кабінетом Міністрів України.

**Стаття 28.** Соціальний захист персоналу, який працює з радіоактивними відходами

Соціальний захист персоналу, який працює з радіоактивними відходами, включає:

обов'язкове державне медичне страхування;  
пільги щодо визначення пенсійного віку, скороченого робочого дня, обчислення надбавки до заробітної плати, отримання позик тощо.

Види та обсяг пільг визначаються законодавчими актами України.

## Р о з д і л Х І

### ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З РАДІОАКТИВНИМИ ВІДХОДАМИ

**Стаття 29.** Відповідальність за порушення законодавства у сфері поведження з радіоактивними відходами

Особи, винні у порушенні законодавства про поведження з радіоактивними відходами, несуть відповідальність за:

поведження з радіоактивними відходами без відповідної ліцензії;

порушення під час поведження з радіоактивними відходами вимог норм, правил і стандартів щодо безпечного ведення робіт;

невиконання умов ліцензування під час поведження з радіоактивними відходами;

невиконання приписів органів, які здійснюють регулювання у сфері поведження з радіоактивними відходами;

порушення вимог законодавства щодо оцінки впливу на довкілля та обов'язкових державних експертиз та неврахування їх висновків;  
{ Абзац шостий частини першої статті 29 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2059-VIII ( [2059-19](#) ) від 23.05.2017 }

приховування від населення або фальсифікацію інформації про екологічний стан на території, відведений під сховище радіоактивних відходів чи об'єкт, призначений для поведження з радіоактивними відходами;

невиконання службових обов'язків щодо попередження аварій та ліквідації їх наслідків на сховищах радіоактивних відходів та об'єктах, призначених для поведження з радіоактивними відходами, а також приховування інформації про такі аварії;

використання радіоактивних відходів з метою заподіяння шкоди здоров'ю населення або окремої особи;

прийняття в експлуатацію сховищ радіоактивних відходів або об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, без реалізації заходів щодо забезпечення захисту персоналу, населення та навколишнього природного середовища;

поставку, монтаж та введення в експлуатацію несправного обладнання;

прийняття в експлуатацію сховищ радіоактивних відходів чи об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, без спорудження та введення в дію всього передбаченого проектом комплексу цих об'єктів;

допуск до роботи з радіоактивними відходами осіб без відповідної підготовки, осіб молодше 18 років, а також тих, які мають медичні протипоказання;

порушення вимог щодо забезпечення фізичного захисту при поводженні з радіоактивними відходами;

несанкціоноване ввезення або вивезення радіоактивних відходів за межі України.

Законодавством може бути передбачено відповідальність і за інші порушення у сфері поводження з радіоактивними відходами.

## **Р о з д і л XII**

### **МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З РАДІОАКТИВНИМИ ВІДХОДАМИ**

**Стаття 30.** Міжнародне співробітництво у сфері поводження з радіоактивними відходами

Міжнародне співробітництво у сфері поводження з радіоактивними відходами здійснюється відповідно до норм міжнародного права на основі широкого обміну досвідом та взаємодопомоги з іншими державами, міжнародними організаціями та науковими установами, які працюють у сфері поводження з радіоактивними відходами.

Правовою основою міжнародного співробітництва у сфері поводження з радіоактивними відходами є норми міжнародних договорів, учасником яких є Україна.

Президент України

Л. КУЧМА

м. Київ, 30 червня 1995 року  
N 255/95-ВР